

آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیرگاه های وسایط نقلیه

باسمه تعالی

مقدمه :

به منظور تامین و ارتقاء سطح ایمنی و حفاظت نیروی کار شاغل در تعمیرگاههای وسایط نقلیه و همچنین صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور مقررات این آیین نامه به استناد ماده ۸۵ قانون کار جمهوری اسلامی ایران تدوین گردیده است.

فصل اول - مقررات عمومی

ماده ۱ - این آیین نامه در خصوص کلیه تعمیرگاههای وسایط نقلیه و امثالهم لازم الاجرا است.

ماده ۲ - در محل تعمیرگاه باید فضای کافی برای توقف خودروها وجود داشته باشد.

ماده ۳ - در اطراف محل توقف خودرو باید فضای کافی برای تردد کارگران و عملیات وجود داشته باشد.

ماده ۴ - ورود افراد متفرقه به محوطه کار تعمیرگاه صرفاً با اجازه مدیر تعمیرگاه یا نماینده او مجاز است.

ماده ۵ - تعمیرگاه ها باید مجهز به وسایل اعلام و اطفاء حریق مناسب باشد.

ماده ۶ - در محل شستشوی قطعات خودرو تعبیه سطل های شن به منظور اطفاء حریق الزامی است .

ماده ۷ - کف تعمیرگاه باید بدون حفره و چاله بوده و قابل شستشو ، دارای شیب مناسب و عاری از چربی و روغن باشد.

ماده ۸ - کف تعمیرگاه باید به گونه ای باشد که تحمل وزن دستگاهها و ماشین آلات موجود و همچنین لرزشهای ناشی از آنها را داشته باشد.

ماده ۹ - سقف کارگاه باید متناسب با نوع خودرو و تجهیزات نصب شده در آن باشد.

ماده ۱۰ - در مجتمع های تعمیرگاهی متصدی هر واحد در محدوده کار خود مسئول اجرای مقررات این آیین نامه می باشد و در فضاهای کار مشترک، مسئولیت با تمامی متصدیان است.

ماده ۱۱ - در مجتمع های تعمیرگاهی با مالکیت واحد که اجرای قسمت های مختلف کار به پیمانکاران مختلف محول گردیده است، هر پیمانکار جزء در محدوده پیمان

آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیرگاه های وسایط نقلیه

خود مسئول اجرای مقررات این آیین نامه بوده و مالک مسئول نظارت و ایجاد هماهنگی بین آنها خواهد بود.

ماده ۱۲- انجام همزمان عملیات مختلف تعمیراتی بر روی یک خودرو ممنوع است.

ماده ۱۳- کلیه متصدیان و شاغلین واحدهای تعمیرگاهی باید دارای پروانه مهارت و گواهینامه آموزشی معتبر باشند.

ماده ۱۴- انجام کلیه عملیات تعمیر، تنظیم و آزمایش قطعات خودرو صرفاً توسط افراد ماهر و با رعایت نکات ایمنی مجاز است.

ماده ۱۵- مسیر تردد، محل های توقف، نصب تجهیزات و حضور مشتریان و یا افراد متفرقه می بایستی با خطوطی مشخص از یکدیگر مجزا گردد.

ماده ۱۶- استفاده از هوای فشرده برای نظافت قطعات خودرو، ابزار و سطوح کار و لباس کار ممنوع است.

ماده ۱۷- اعمال نا ایمن، غیر مرتبط با کار، خودسرانه و شوخی در کارگاه ممنوع است.

ماده ۱۸- کلیه امور تعمیراتی بر روی سیستم های گاز سوز باید توسط افرادی که آموزش های لازم را در این زمینه دیده باشند، انجام شود.

ماده ۱۹- تعمیرکاران سیستم های گاز سوز باید علاوه بر تجهیز به وسایل حفاظت فردی مناسب از دستکش های ضد برودت نیز استفاده نمایند.

ماده ۲۰- کلیه دستگاههای تعمیرگاهی باید دارای لوح شناسائی حاوی مشخصات فنی از طرف شرکت سازنده باشد.

ماده ۲۱- کلیه تجهیزات، ابزارآلات و وسایل تعمیرگاهی باید در فواصل زمانی معین مورد بازرسی قرار گیرد.

ماده ۲۲- هرگونه تغییر در تجهیزات به گونه ای که آنرا از استاندارد یا طراحی اصلی کارخانه سازنده خارج نماید، ممنوع است.

فصل دوم - مقررات اختصاصی

الف- مکانیکی:

ماده ۲۳- ابزار کار، تجهیزات و روش کار باید متناسب با نوع کار بوده و استفاده از ابزار آلات مستعمل، فرسوده، شکسته و معیوب ممنوع می باشد.

آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیر گاه های وسایط نقلیه

- ماده ۲۴- برای جابجایی و انتقال موتور ماشین ، گیربکس و سایر قطعات حجیم و سنگین باید از وسایل مکانیکی مناسب استفاده شود.
- ماده ۲۵- پس از بلند کردن خودروی مورد تعمیر توسط جک، جرثقیل ، بالابر و قبل از شروع، استفاده از خرک فلزی برای تثبیت کامل خودرو الزامی است.
- ماده ۲۶- بکاربردن هر گونه قطعات اضافی برای افزایش ارتفاع جک و خرک ها برای بالابردن خودرو ممنوع است.
- ماده ۲۷- دستگاههای جک ستونی باید دارای تجهیزاتی باشند که ضمن تثبیت صفحه جک در ارتفاع مناسب از سقوط ناخواسته آن جلوگیری بعمل آورد.
- ماده ۲۸- میزان بار قرار گرفته بر روی جک باید متناسب با توان جک بوده و دارای سیستمی باشد که در صورت اضافه بار، از عملکرد دستگاه ممانعت بعمل آورد.
- ماده ۲۹- دستگاههای جک ستونی باید مجهز به سیستم هشدار دهنده صوتی و نوری در هنگام بالا و پایین رفتن باشد.
- ماده ۳۰- فقط تعمیر کاری که در حال تعمیر خودرو می باشد حق حضور در زیر جک ستونی را دارد و تردد و تجمع سایر کارگران در زیر جک ممنوع است.
- ماده ۳۱- در هنگام استفاده از جک های ستونی قرار گرفتن شخص بر روی جک و یا داخل خودرو ممنوع است.
- ماده ۳۲- انواع جک های بالابر خودرو باید بگونه ای طراحی شود که خودرو را به صورت یکنواخت بالا و پایین ببرد.
- ماده ۳۳- قبل از پایین آوردن صفحه جک باید از عدم حضور افراد در زیر جک مطمئن گردید.
- ماده ۳۴- کپسول حاوی گاز کولر بایستی در محلی نگهداری شود که از حرارت، تابش مستقیم نور خورشید ، رطوبت ، ضربه و فشار محافظت گردد.
- ماده ۳۵- قبل از جدا کردن و یا تعمیر لوله های سوخت بایستی سوخت داخل لوله کاملاً تخلیه گردد.
- ماده ۳۶- کلیه عملیات تعمیراتی بر روی مخازن سوخت گاز بایستی پس از تخلیه کامل گاز مخزن صورت پذیرد.

آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیرگاه های وسایط نقلیه

ب- چاله سرویس:

ماده ۳۷- روشنایی داخل چاله سرویس باید از نوع ثابت بوده به نحوی که کارگر از دید کافی برخوردار باشد.

ماده ۳۸- نصب آستانه در اطراف دهانه چاله سرویس به منظور جلوگیری از سقوط خودرو به داخل چاله سرویس الزامی است.

ماده ۳۹- قرار دادن و انبار کردن وسایل و اشیاء غیر ضروردر داخل چاله سرویس ممنوع است.

ماده ۴۰- بدنه چاله سرویس باید از مصالحی ساخته شود که به آسانی قابل شستشو و نظافت باشد.

ماده ۴۱- کف چاله سرویس باید دارای کفشوی ودریچه تخلیه فاضلاب باشد.

ماده ۴۲- قراردادن مواد قابل اشتعال و انفجار در داخل چاله سرویس ممنوع است.

ماده ۴۳- محل قرار گیری کمپرسور هوا باید مجزا از چاله سرویس باشد.

ماده ۴۴- ابعاد چاله سرویس باید طوری طراحی شود که کارگر در زمان ورود و خروج یا حرکت در زیر خودرو با بدنه آن برخورد نکند.

ماده ۴۵- دهانه چاله سرویس باید مجهز به درپوش مناسب باشد.

ماده ۴۶- به منظور ورود و خروج کارگران به داخل چاله سرویس باید در هر دو طرف اقدام به تعبیه پلکان مناسب نمود .

ماده ۴۷- نصب آینه برای جلوگیری از انحراف خودرو در جلوی چاله سرویس الزامی است .

ماده ۴۸- مخزن تخلیه روغن باید دارای شیر تخلیه و لوله انتقال روغن سوخته باشد.

ج- باطری سازی:

ماده ۴۹- در کارگاه باطری سازی هنگام آماده سازی مایع باطری باید اسید به آب و به صورت قطره ای افزوده گردد.

ماده ۵۰- در کارگاه باطری سازی جهت تهیه آب باطری می بایست تهویه موضعی مناسب در نظر گرفته شود.

آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیرگاه های وسایط نقلیه

ماده ۵۱- باید هنگام جدا کردن باطری به منظور جلوگیری از انفجار ناشی از تجمع گاز و خطرات ناشی از آن ابتدا قطب منفی و سپس قطب مثبت جدا گردد، ضمناً هنگام نصب نیز ابتدا قطب مثبت و سپس منفی متصل گردد.

ماده ۵۲- ظروف نگهداری و انتقال اسیدها باید به در مقابل خوردگی مقاوم و در مقابل ضربات وارده از استحکام کافی برخوردار بوده و دارای بر چسب مشخصات باشد.

ماده ۵۳- ایجاد جرقه و یا شعله در مجاورت باطری بدلیل وجود گازهای قابل اشتعال و انفجار ممنوع است.

ماده ۵۴- آزمایش میزان شارژ باطری از طریق برقراری اتصال کوتاه قطبهای مثبت و منفی آن ممنوع است.

د- پنچرگیری:

ماده ۵۵- محل نصب کمپرسور هوا باید به گونه ای باشد که کارگران در معرض آلودگی صوتی قرار نگیرند.

ماده ۵۶- شیر تخلیه کمپرسور هوای فشرده باید بطور متناوب باز شده و سوپاپ اطمینان و فشار سنج آن کنترل گردد.

ماده ۵۷- اتوی پنچرگیری بایستی مجهز به سیستم ترموستات برای تنظیم دمای لازم باشد.

ماده ۵۸- قبل از خارج نمودن بچه رینگ، بایستی باد لاستیک به طور کامل تخلیه گردد.

ماده ۵۹- هنگام تعویض لاستیک باید تدابیر لازم برای جلوگیری از جابجائی ناگهانی خودرو در نظر گرفته شود.

ماده ۶۰- در هنگام کار با دستگاههای لاستیک درآرو پنچرگیر، باید از درگیری اعضای بدن با فکین و قطعات دستگاه ممانعت بعمل آید.

ماده ۶۱- هنگام کار بر روی بچه رینگ و تخلیه و یا تنظیم تراکم باد بایستی از حفاظ مناسب به منظور جلوگیری از پر تاب بچه رینگ استفاده کرد.

ماده ۶۲- تعویض یا تعمیر رینگ های مستعمل ، شکسته ، جوشی و دارای هر گونه نقصی باید فقط توسط افراد با تجربه انجام گیرد.

آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیر گاه های وسایط نقلیه

ماده ۶۳- باز و بسته کردن پیچ و مهره های چرخ ها بایستی به صورت ضربداری صورت پذیرد و پس از شل شدن رینگ اقدام به باز نمودن کامل مهره ها نمود.
ماده ۶۴- در هنگام بالانس چرخ بایستی قاب حفاظتی دستگاه بر روی چرخ قرار گیرد.
ماده ۶۵- برداشتن قاب حفاظتی دستگاه بالانس چرخ قبل از توقف کامل دستگاه ممنوع است.

فصل سوم - سایر مقررات

ماده ۶۶- انبار کردن مواد و لوازم یدکی ، قطعات فرسوده و ضایعاتی ، کارتن ها و جعبه ها بر روی سقف ، چاله سرویس و همچنین در محوطه تعمیر گاه ممنوع است.
ماده ۶۷- کلیه وسایل و تجهیزات مورد استفاده در تعمیر گاه باید در محل مناسب قرار داشته باشد .

ماده ۶۸- روشن گذاشتن موتورهای احتراقی در محیط های بسته تحت هر عنوان ممنوع است.

ماده ۶۹- استعمال دخانیات، افروختن آتش و شعله باز به عنوان گرمایش و همچنین استفاده از بخاریهای غیر استاندارد در داخل کارگاه ممنوع است.

ماده ۷۰- ظروف بنزین ، روغن و دیگر مواد قابل اشتعال باید در مکانی نگهداری شوند که از حرارت ، شعله ، جرقه و ضربه محفوظ باشند.

ماده ۷۱- ظروف نگهداری مواد قابل اشتعال باید در بسته و مستحکم بوده و در برابر حرارت ، شکستن و یا سوراخ شدن مقاوم باشد.

ماده ۷۲- استفاده از مواد قابل اشتعال جهت شستشوی قطعات خودرو ، اعضای بدن ، لباس کار و کف و دیواره کارگاه ممنوع می باشد.

ماده ۷۳- بدنه کلیه وسایل و تجهیزات فلزی و همچنین تاسیسات الکتریکی باید به سیستم اتصال به زمین موثر تجهیز شود.

ماده ۷۴- قبل از انجام عملیات جوشکاری باید مواد قابل اشتعال و انفجار را از محل کار خارج نمود.

ماده ۷۵- در زمان انجام عملیات جوشکاری، صافکاری ، نقاشی و مکانیکی بایستی نسبت به جدا کردن بست های باطری اقدام نمود.

ماده ۷۶- در عملیات جوشکاری استفاده از مولدهای استیلن غیر استاندارد ممنوع است.

آیین نامه عمومی ایمنی در تعمیر گاه های وسایط نقلیه

ماده ۷۷- برای روشن کردن سر پیک جوشکاری باید از فندک مخصوص آن استفاده نمود.

ماده ۷۸- جوشکاری باک و مخازن مواد قابل اشتعال و انفجار بدون رعایت اصول ایمنی جوشکاری ممنوع است.

ماده ۷۹- استفاده از تنگ یا گیره برای اتصال شیر آلات کپسول ها تحت هر شرایطی ممنوع است.

ماده ۸۰- برای شاسی کشی خودرو بایستی از تجهیزات ایمن و متناسب با نوع کار استفاده نمود.

ماده ۸۱- دستگاه های شاسی کش قلاب دار باید مجهز به شیطانک باشد.

ماده ۸۲- اتاق رنگ بایستی مجهز به پرده آب و تهویه موضعی باشد، به نحوی که ذرات رنگ در محیط پراکنده نشود.

ماده ۸۳- کارگاه رویه دوزی بایستی دارای تهویه موثر برای خروج بخارات و گازها بوده و استفاده از بنزین و دیگر مواد قابل اشتعال به عنوان رقیق کننده چسب ممنوع است.

ماده ۸۴- شیلنگ های انتقال آب در کارواش ها باید از نوع فشار قوی باشد.

ماده ۸۵- بست و کلیه متعلقات شیلنگ های آب تحت فشار بایستی متناسب با نوع کار و فشار آب باشد.

ماده ۸۶- انجام کلیه امور تعمیراتی خودرو در معابر عمومی ممنوع است.

ماده ۸۷- ورود و نگهداری حیوانات در داخل تعمیرگاه مطلقاً ممنوع است.

ماده ۸۸- مسئولیت اجرای مواد مندرج در این آیین نامه با کارفرمای کارگاه بوده و در صورت وقوع هرگونه حادثه در محل کارگاه که به دلیل عدم رعایت این مواد باشد علاوه بر جرائم متعلقه قانونی مکلف به جبران خسارت زیان دیده می باشد.

این آیین نامه مشتمل بر ۳ فصل و ۸۸ ماده به استناد مواد ۸۵ و ۹۱ قانون کار جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۴/۵ شورایعالی حفاظت فنی مورد تصویب و در تاریخ ۸/۵/۸۷ به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی رسیده است.